

Redacția:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Apare în fiecare duminică

Un număr singuratic
6 fileri.

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

Administrația:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

ABONAMENTUL:
Pe 1 an 3 coroane 20 fileri
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri
Pe 1/4 an 80 fileri
Pe 1 lună 30 fileri

Viteazul regelui.

Regele are mulți viteji. Toți domni mari. Un viteaz de a lui este groful Zselénszky Róbert. Groful acesta este cunoscut în țara întreagă despre avuțiile lui. Are mii și mii de holde (jugere) de pământ în comitatul Aradului, unde este cunoscut despre aceea că apasă și necăjește poporul muncitor român. El în persoană n'are nici o ocupăciune. Se zice, că este *domn*. Iar cine-i *domn*, acela bag'samă nu trebuie să lucre nimic. Pe cei-ce nu lucră, noi oamenii muncitori îi chemăm „tândală“ sau „pierde-vară“ și de regulă nici nu-i ținem de oameni vrednici. Și totuși acest grof Zselénszky, după cum cetim în foaia guvernului, va căpăta ordnul de *viteazul lănei de aur*. Așa dară va fi viteaz.

Și oare pentru-ce?

Fost-a groful în bătălie și a mântuit țara de dușmăni?

S'au s'a purtat cinstit față de muncitorii cinstiți?

S'au oare este groful ăsta un om cu carte și cu știință mare, care lucră spre folosul lumii?

Nu, el n'are nici una din virtuțile și meritele acestea. El chiar numai de aceea va fi viteaz, că peste o lună, când regele va veni la manevre, el va face cinst mare regelui și îi va da sălaş în castelul său din Ujfalu.

Atâta tot.

Și am amintit intempleră asta numai de

aceea, ca să arătăm minunea aceea, că în țara asta, cei-ce nu lucră și își fac burtă din sudoarea amară a muncitorilor, aceia se iau în rîndul *domnilor*. Iar acei oameni cinstiți, cari din zori de zi, până noaptea târziu lucră cu chin și cu osteneală, n'au nici *bucătură de pâne*.

Dar cazul ăsta nu-i nici cel dintâiu, nici cel din urmă înaintea muncitorilor.

Ba, cred, că vor fi și de acei oameni necăjiți, cari nu vor afla nimic într'aceea, că groful Zselénszky a căpătat medalie de aur.

Dar noi socialdemocrații, da, ne ridicăm glasul în contra unei comedii, ca asta.

Noi cerem *egalitate*.

Un om să fie, ca celalalt. Munca fiecăruia să fie răsplătită cinstit. Și eu is om, și tu ești om, și avem minte. Nu medalii ne trebuie noauă. Pentru-că noi nu ținem pe nici un om de mai vrednic, ca pe celalalt, fără cerem, pretidem, ca toți oamenii să lucre pe o formă și munca să fie plătită pe o formă.

Nu vrem să fie și trântori între albine.

Să fie numai albine sîrguincioase, cari își pot folosi mierea câștigată.

AVIS. Ne-am îngrijit, ca de la numărul viitor, frații să primească „Adevărul“ deja Sâmbăta, așa, ca *Duminică* să poată ceu. Tot reiiul de scrisori și cereri către partid sunt de a se adresa: Budapest, VIII., József-körút 18.

Sus opincă!

Aceia-ce purtați opincă, acuma sus! Că au sosit timpul să te scoli din somnul tău de moarte, să scuturi jugul acela, care veacurile ți-l-a pus pe umăr, greutatele acele, care moșii și strămoșii tăi or purtat. Invațate să fii odată om, că fără 'nvățatură te aduc mai marii tăi conducători la sapă de lemn.

Tu țeranule ești acela care de dimineața până seara ai lucrat și lucrezi la câmp, ai arat, ai sîmănat, ai secerat, dar tot pe sama altora, și tu nu te-ai sîturat. Oare cine ar fi mai fericit ca țeranul, dacă n'ar trebui să țină atâția trântori pe capul lui, oare care ar fi mai mîndru ca țeranul nostru, dacă ar fi cine să cinstească și se învețe opinca.

Ei, dar nu-i nime, căci poporul n'are amici numai dușman, care numai dacă poate trage dela el. Nu să-l învețe cum ar fi mai bine de trăit. De aceea acum când ne-am pus noi socialdemocrații în fruntea poporului, îi necăjită *clasa capitalistă*, că ieși știu, știu foarte bine, că noi învățăm și luminăm poporul, așa că aceea-ce vreau capitaliștii, cu poporul învățat și luminat nu mai pot face, ca să-i mai pună jugul după cap, nu rabdă. Pentru aceea ca să vă deșteptați și mai mult trebuie să cetiți „Adevărul“ foaia noastră și să o împrăstiați din sat în sat ca să se lătească, că dacă vrem să fim fari trebuie să ne facem armă tare, așa că arma noastră este „Adevărul“ ea se luptă pentru binele și pentru fericirea noastră.

Nainte români luați „Adevărul“ în mână, foaia care să luptă pentru interesele celor-ce poartă opincă adevăta a muncitorilor. Jos în imală (tină) cu foile domnilor destul ne-am mințit destul ne-au ținut în întunec.

Rușii blăstămați.

— O întâmplare adevărată. —

În țara rușilor (muscanilor) soartea săracimeii este foarte rea. Acolo este încă iobăgime, precum a fost la noi, înainte de patruzeci și opt. Acolo sunt domni foarte mari, grofi și prințuri și oameni săraci, slugitori cari trăesc cu chinuri amare și nevoi grele.

Is apăsați foarte tare, ba se zice, că câinii de bogați îi pun pe săracii în jug, ca să tragă plugul sau carul în locul boiler.

Se înțelege, că sufletul acestor frați de patimă s'a umplut de nenăciune și caută modru să-și ușureze soarta amară. Dar vai de ei și de capul lor! Cum își deschid gura, minteni vin pe capul lor cozacii (așa chiamă acolo gendarii) și îi leagă cu lanțuri, ca pe niște hoți s'au ucigași și îi duc la închisori sub pământ. S'au îi duc în Siberia, unde trebuie să lucre în băi de plumb, până-ce nu per de mirosul veninos al plumbului. Dar nu-i destul atâta. În prinsoare îi chinuesc, de-i minunea Domnului, dacă iasă el încă în vieață din acele închisori negre.

Chiar acuma ne vin vești îngrozitoare din Rusia, în cari se descrie în culori negre, ce soarte au acei nefericiți, cari au fost înfundați, pentru-că au avut curaj să ceară dreptate. Mai în jos publicăm o epistolă care a fost scrisă de un prinsonier către tatăl-său:

„Iubite tată!“

Când m'ai cercetat mai întâiu în închisoare și zisei, că-s palid, ca moartea, n'am avut curaj să-ți spun, că de ce am înfățișare, ca moartea. Cu trei săptămâni înainte au fost aduși încă 30 de prinsonieri noi în închisoarea, unde sunt eu. Prin fereastră am început să vorbim. Păzitorii numai așa ne-au zis să vorbim mai încet. De regulă sara la 7 ciasuri începeam să vorbim, când nu mai umbla nime în curte și vorbiam până la culcare. Odată a venit la noi directorul (mai marele) păzitorilor și ne-a băgat sama, că vorbim prea tare, dar cu nici o vorbă n'a zis să nu vorbim.

Eu i-am spus directorului, că ni-e urit ziua întreagă. Nici cărți n'avem să cetim și de 3 săptămâni incoace nici epistolele nu le căpătăm.

Peste câteva zile directorul mi-a trimis niște cărți de cetit. De atunci cetiam și nu vorbiam cu nime. În 24 lunie am auzit un vaet. Din închisoarea cuiva au dus afară masa și patul. Peste câteva clipe a apărut directorul. Era liniște mare. Am întreat, că pentru-ce au fost scoase mobilele acelea? Dar vorbiam așa de încet încât abia mi-se auzia glasul. De odată aud un strigăt sub fereastra mea:

— Ce sbieri?

Era glasul directorului.

N'am știut, că ce însămnă asta? Iar aud strigăte. Incerc să ascult prin fereastră. Dar auziam numai tropote și pași pe ambit. Pai ei sugrumau, ce cineva.

— Stringe-i grumazul! — sără cineva și auziam vaetele amare ale unui rob.

'Mi-era frică. Tremuram. Nu vedeam nici un suflet, să fi întreat măcar, că ce se întâmplă? De odată se deschise ușa închisorii mele. Un păzitor a intrat.

— Ce se întâmplă aici? — l'am întreat. Dar el nu mi-a răspuns. Deodată au intrat după el 15 oameni sdraveni.

— Ți-om spune noi, că ce s'a întâmplat!

Copiii noștri au murit pe drumuri, ori au murit la cătanie și nime nu s'a ridicat să întrebe pe ministru că până-când o fi asta, or tăcut, iar ce au scris n'ajunge nimica, numai ca să nu-i vatem pe domni. — Așa zice proverbu românesc că: „Corb la corb nu scoate ochii“. Numai înainte sus fraților, lășiți „Adevărul“ și câștigați noi cetitori la foaia noastră, că atunci vom putea înainta și lucra spre binele poporului. Nainte ca niște apostoli ai ideii sfinte socialdemocrate.

Un muncitor român.

ȘTIINȚĂ.

Despre cerșitori.

Indeobște în cercetările asupra relelor, cari în treacăt fie zis, au obârșia în însăși organizația societății să fac vinovați indivizii de stări de lucruri, de cari numai vinovați nu pot fi.

Lăsând la o parte, de pildă, chipul general de a privi pe criminali, — credincioși obiectului nostru de dezvoltare, să vedem cam cum se privește o altă categorie de oameni, cerșitorii și să punem rezultatele față în față cu chipul nostru de a vedea lucrurile.

Să spune de pildă, că cerșetoria e o plagă modernă, că-i datorită desgustului de muncă, prea mării milii din partea celor chiaburi, cari, prin pomenile lor, întrețin, desgustând chiar dela muncă o mare mulțime de oameni.

Totuși nimic mai puțin adevărat.

Din potrivă cerșetoria o găsim fiind în vremurile străvechi ca și în cele mai apropiate de noi, după-cum ființează și vremea noastră.

La Grecii vechi, cerșetorul era pus sub ocrotirea unui zeu și anume sub ocrotirea zeului Hikesios.

La Romani cerșetoria ajunsese atât de întinsă încât s'au făurit legi destul de aspre împotriva ei.

În vârsta de mijloc adevărate cete de cerșetori rătăceau pe drumuri, cerșind cele trebuincioase pentru trai.

În vremea mai apropiată de noi cerșetoria a luat o dezvoltare așa de mare încât unii au putut fi chiar înșelați, socotind-o ca un produs exclusiv al societății moderne. De asemenea noi gândim, că nu pot fi făcuți vinovați indivizii, pentru-că au căzut în cerșetorie, și nici că desgustul de muncă și pomană celor de sus ar fi pricinile ei de ăpetenie.

Pricinile sunt de căutat, azi ca și mai înainte, în însăși organizația societății. Lipsa celor trebuincioase pentru trai, lipsă, de care nu poate fi vinovat individul, căci ea vine din răsboai, epidemii, secete, crize etc.; reaua administrație; relele înrîuriri de tot felul, iată o sumă de cauze împotriva căror individul e neputincios, el însuși nefiind decât rezultatul unui total de împrejurări și dacă cele rele precumpănesc și ni-l înfățișează cu înclinări rele, întru-cât poate fi el răspunzător?

Ba, lucru ciudat, tocmai acei cari nu muncesc, fac vinovați pe alții de faptul acesta, ei însă simțindu-se în afară de ori-ce vină, părindu-le că fac însă destul rău prin oarecare dărnicie, pentru care noi numai de mulțumit n'avem să le mulțumim, ori încercând a stîrpi cerșetoria prin oare-cari măsuri restrictive.

Încercări zădarnice, cu toate-că au în față întreaga experiență a trecutului! Robespierre spunea, că n'ar mai trebui să suferim, să se mai găsească în stat vre-un nenorocit, vre-un sărac, vre-un cerșetor. Societatea e datoare să sprijine pe toți cei nevoieși.

Cu toate spusele lui, cu toate iluziile ce și-au făcut atâți de marea revoluție franceză, starea cea rea de lucruri nu numai că nu s'a îmbunătățit, dar a luat și ea întinderi din ce în ce mai îngrozitoare. Răul nu se atacase la rădăcina lui și din păcate nu se putea!... Și azi înzadar s'ar mai bate aceeași cărare, care într'atâtea rënduri a arătat că nu merge într'acolo, unde ținteau încercările unora!...

Nu făcând vinovat pe individ, nu stăruind a crede că desgustul de muncă și dărnicia celor de sus țin cu vieață cerșetoria, nu propunând munca silnică în scop de a o stîrpi; ci căutând a schimba organizația întregii societăți, care-i mijlocul, în care nasc și să

desvoaltă pe lângă cerșetorie, încă atâtea și atâtea rele.

Într'o societate, care nu poate da mijloace de trai celor cari îi cer dreptul la muncă și care presintă acele răstimpuri de crize, în cari membri de ai ei sunt depărtați dela lucru și nevoiți a duce o lipsă complexă de toate, nu să poate susține că cerșetoria e datorită desgustului de muncă, nu, și cu atât mai mult cu cât ea mai înfățișează încă o mare sumă de elemente, cari au înrîuriri stricăcioase asupra individului. O transformare treptată a societății și nu numai pe tărîmul economic, și pe toate tărîmurile, așa încât individul să poată fi schimbat în bine în întreaga lui fire, ar putea aduce ridicarea generală și deci ar pune capăt deosebitelor rele, de cari astăzi, spre culmea bătaiei de joc, sunt făcuți vinovați indivizii.

Susținem o schimbare treptată, căci recunoaștem prea bine că efectele relei înrîuriri n'au să slăbească așa de lesne și deci sunt cam netemeinice susținerile acelor, cari din prea marea lor dragoste ca lumea să ducă cât mai de grabă o vieață mai de trăit, sunt gata să alerge la mijloace de prefacere socială cât mai repezi, nedîndu-și seamă că întrebuițarea unor astfel de mijloace nu numai că n'ar aduce foloase, dar ar aduce ponoase, deschizînd drumul unei decăderi și mai mari a vieții întregi.

În scurt, cerșetoria e, pe lângă celelalte multe, unal din relele a cărui priveliște ne-a înfățișat-o și ne-o înfățișează încă societatea, și care n'are să dispară decât odată cu ajungerea societății la acel stadiu de dezvoltare dela care va răspunde într'adevăr menirei ei, de care să pătrund din ce în ce mai mulți și care are netăgăduit o înrîurire crescătoare asupra-i, grăbindu-i evoluția, menire care e: asigurarea unei cât mai bune stări generale tuturor membrilor cari o compun.

M. B.

Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa „Adevărul“, Budapesta, VIII., József-körut 18 sz.

— strigau ei. Și deodată au început toți 15 să dea cu pumnii în mine. Pumnii cădeau pe cap și pe spate, ca ploaia. Unul mă trăgea de pînă, altul îmi strîngea mâinile și loviturile, cădeau, cădeau, cădeau, ca ploaia. Nu simțiam nici o durere. Știam numai, că 30 de pumni cad pe capul meu, dar' nu iute, ci încet, regulat, ca pe poruncă. Deodată am căzut jos și toate au dispărut dinaintea ochilor mei.

Nu știu, că ce s'a întîmplat cu mine după aceea. O lovitură puternică m'a trezit din amețială.

Mi-am deschis ochii și vedeam că doi oameni mă trăgeau de picioare, iar ceilalți mă loveau. Cum mă trăgeau capul m'au lovit de apă. Deodată îl zăresc pe directorul întreb dela ei:

— în numele Domnului pentru-ce mă bateți?

— Pentru-că ești un pungaș îmi răspunsă el, fără de a se uita în fața mea. Când am fost tras până la curte, m'au dus înaintea unui domn, care împărțea porunci:

— Legați-l!

Curtea era plină de gemete. M'au tras în-

tr'o pivniță și iar au început să mă bată. Apoi au pus fere pe mâni și pe picioare și m'au aruncat pe pământul rece tocmai lângă un canal puturos.

Iar s'a deschis ușa, iar aud vaete.

— Nu mă loviți! Nu mă loviți!

Dar cineva tot bătea și striga din gură mare:

— Strînge-l! Dă în el! Omoară-l! Tacă din gură hoțule!

Sermanul rob nu mai văeta, ci a început să horcăe. Apoi l'au legat cu lanțuri grele și fără milă l'au aruncat lângă mine. Și așa au fost aruncați lângă mine foarte mulți.

— Mai bine ar fi, de ne-ați omori! — strigam noi în chinuri grele.

Într'asta eu zăceam cu fața spre pământ. Gura mi-s'a umplut cu țărînă murdară, abia răsufлам. În fine s'a făcut liniște, numai ică-colea se aude câte-un gemet amar. Au venit păzitorii și ne-au așezat în rînd lângă olaltă. Când era să mă pună și pe mine în rînd, i-am rugat, să nu se atingă de mine.

— Dar' și tu ești aicea? — m'a întrebat păzitorul meu.

— Da! — i-am răspuns — și eu is aicia. Pentru-ce m'ați bătut? N'am făcut nimica. Nu-i destul, că m'ați închis, ca pe un hoț. Eu am fost un om cinstit și numai aceea a fost păcatul meu, că am cerut dreptate.

Și nu-i destul, că m'ați închis, mă și chinuiți?

Dar nime nu mi-a dat răspuns. Așa am zăcut între dureri și chinuri amare o zi și o noapte.

Când au luat lanțurile de pe mâinile mele, n'am avut nici atîta putere să duc bucătura la gură, cu toate că îmi era foame și sete....

Vezi tată de aceea am fost palid, ca moartea, când ai fost la mine....

* * *

În Rusia asta-i soarta acelor, cari luptă pentru dreptate, dar acei viteji nu-și lasă nădejdea, ci fără teamă luptă până la moarte, pentru egalitatea sfântă a tuturor oamenilor.

Răvașul.

RUGĂCIUNEA SOCIALDEMOCRATULUI.

Dreptate, tu, sântă și mare și neînțeleasă, dreptate!
In tine mi toacă credința, în tine 'mî pun nădejdea toată
Care-i gîdă ce nu te-a rostit, a omului ce nu te-a
chemat?

Dar ari sînt, și căîi, și unde-s acei ce pot să te
priceapă?

— Toți te chemăm, de atîta vreme, dar fie-care
pentru dînsul,

— Pe altul îl năpăstuește, acel-ce zice „fă-mî
dreptate...”

— Adună-i tu pe cei — pușinii — ce au înțeles
menirea-ți sfîntă

Și — noi apostoli — îndrumază-i în lume să
propovăduiască

C'atât cât te chemăm, tu nu ești nici n'af să fii
— vei fi atunci

Cînd nu te va mai chema nimeni, cînd s'o uita
ce-i nedreptatea
Fatnă.

R. M.

Bernáth Lajos antichristul. Da, Români din țara întreagă, dacă n'ați ști, că cine-î acest Bernáth Lajos, am să vă spun eu. Dumnealui este popa reformat și deputatul cercului Tinca din comitatul Bihorului. Și acest domn deputat a ținut o adunare, la care între alte multe verzi și uscate a vorbit și în contra socialiștilor. A zis, că oare de ce trec românii la socialiști, cînd aceia nu fac nimica. Auzi vorbă? Apoi știți ce face antichristul Bernáth Lajos? Cînt îi ziua de lungă șede acasă și bea vin, trage din pipă și iară bea vin și iară trage din pipă. Mai mult zău, că nu lucră el. Și vedeți bagsamă de aceea a zis, că socialiștii nu fac nimica. Dumnealui nu iasă din casă să vază, ca socialiștii luptă pentru fericirea poporului, pentru libertate, egalitate, și înfrățietate. Și dacă Bernáth Lajos, hăl din Tinca nici acuma nu va crede, că socialiștii lucră, poftescă umble în cele 60 comune din cercul lui și o să vază, că socialiștii au luminat poporul de acolo, care nu-i mai crede nici lui nici altor trântori.

Voichescu nu este socialist. Cetim în „D. T. f. U.” următoarele: „Cunoscutul demagog socialist Atanasie Voichescu din Timișoara a ținut în 12 August n., un discurs la adunarea socialistă, ce s'a ținut la Ciacova și la care au luat parte și mulți Români. Între altele eată ce-a zis: „Scopul Maghiarilor este să vă nimicească pe voi Români; ei pun venin în băturile și fântânile voastre. Scut legal nu aveți aici și sunteți urmăriți chiar de autorități. Cel mai mare călău e grănicerul croat contele Khuen-Héderváry. Deci vă sfătuesc, să mergeți în România, sau să vă alegeți judecătorești români, aceștia vă vor face dreptate; căci Maghiarii umblă să vă tragă numai pielea.” Pentru aceste cuvinte prim-pretorele l'a arestat pe Voichescu. Noi din partea noastră avem să scriem nu mai atîta, că Voichescu nu se ține de partida socialdemocrată din Ungaria. Dar nici nu este socialdemocrat și noi n'avem nici o treabă cu dînsul.

Soartea țeranilor români. Nici în alte țări nu-i mai bună soartea țeranilor români. Numai cînt noi răbdăm în liniște, până-cînd prin alte țări izbucnesc revoluții. Din Iași sosesc scrieri, că în părțile Basarabiei mărghașe cu România au izbucnit revolte țărănești. Prima ciocnire s'a întimplat la o distanță de o oară și jumătate de la granița română (Ungheni), în comuna Bumbăta, unde țeranii mai bine de 30 ani poartă proces cu boierul pentru nisce pămînturi. Ultima in-

stanță judecătorească a hotărît, că pămînturile pentru cari s'a purtat procesul se fie ale boierului. Atunci s'au adunat oamenii și au năvălit la curtea proprietarului. Oamenii acestuia s'au pus la apărare. S'a întemplat o ciocnire sângeroasă, rămînînd mai mulți morți pe loc și dintr'o parte și dintr'alta. Revolta s'a întins și asupra celorlalte comune din vecinî, și liniștea nu s'a restabilit pînă ce guvernatorul Basarabiei n'a trimis trupe la fața locului.

CAPITAL ȘI MUNCA.

Greva din Anina. In minele de cărbuni din Anina, muncitorimea are soartă rea. Nu capătă nici plată cinstită și afară de aceea sunt și chinuți rău. Și neputînd ajuta altcum, frații muncitori au depus lucrul, pentru a sili direcția, să dea plată cinstită și o purtare mai bună din partea slujbașilor mai mari.

De 4 săptămîni nu lucră frații nostri în băile din Anina și îs hotărîți toți cei 7000 de muncitori, că nu vor intra în lucru, pînă ce nu se vor împlini cererile lor.

Cu toată liniștea ce domnește între muncitorii din Anina, cu toată purtarea lor bună bogătanii au adus cătanie pe capul muncitorilor liniștiți.

Nu de vre-o răscoală se tem, ci ei credeau, că muncitorii se vor speria de armată și vor relua lucru. Dar a trecut baba cu colacii. Nu mai sunt timpurile cele, cînd să se sperie lumea de gendarmi sau de cătane. Frații din Anina nu s'au speriat de cătane, ci și acuma cer plată și purtare mai cinstită.

După-cum aflăm ministerul a trimis pe inspectorul general de industrie spre a face pace cu lucrători, dar se înșală, cînd cred, că muncitorii să vor mulțumi cu câteva promisiuni și vorbe lingușitoare.

Ni-se mai comunică următoarele: Pînă acum 7000 muncitori la minele dela Anina sunt în grevă. Greviștii au hotărît să nu lase nimie din pretensiunile lor, cari sunt: 1. Urcarea plăților. 2. Sistarea sistemului introdus în timpul mai nou, de a nu primi la lucru pe acel muncitor, care întârzie cu câteva minute. (Muncitorii în fiecare dimineață trebuie să se anunțe, că au venit la lucru. Care întârzie vre-odată cinci minute, nu-l mai iau în ziua aceea în considerare și astfel omul nici nu capătă plată în ziua aceea. Muncitorii cei mai mulți locuiesc departe în munți și astfel să întemplă adeseori, că unul și altul întârzie câteva minute, prin ce sufer perderi simțitoare). 3. Scaldă pentru a se spăla, cînd es seara uzi și plini de praf de sub pămînt. Direcțiunea minelor nu voește să le îplinească pretensiunile, ci-i amenință, că dacă nu se vor lăsa de grevă, îi vor dimite. Dar' frații nu se sperie, ci au încredere în puterea lor.

Grevă. Ni-se scrie din T.-Mureșului: Zidarii și lemnarii din T.-Mureșului, mai bine de-o săptămîna s'au pus în grevă. Ei cer să li-se reducă munca de peste și cu 2 oare, sau să li-se îmbunătățească remunerația cu 4 fileri pe ora.

— Grevă. Despoiarea și exploatarea capitaliștilor, se arată din ce în ce, e grozav ceea-ce sufer muncitorii sub acest regim, mai cu seamă muncitorii de câmp (economii). In anul acesta se poate vedea mereu prin

grevele ce izbucnesc printre muncitorii la câmp, prin lege îi silește ca să lucre și cu întrebuintarea pedepsei maxime de 30 de zile închisoare.

Toate astea nu au nici un folos căci miseria e cu mult mai tare ca să facă pe oameni a nu avea frică nici de pedepse.

Aflăm, că în Banlak, o mare grevă de secerători a izbucnit, oamenii au pus lucru jos, pe moșia lui Lazar Dungserszky, cunoscuta parte a posesorului din Torontal Lafindier, cerînd să le îmbunătățească plata și asta nu li-s'a dat, așa că oamenii au intrat în grevă.

In urma agitației între oameni, s'a introdus armată. Primarul (solgăbiru) baron Karl Hauser, a dat pe 30 de muncitori în judecată, condamnându-i la câte 30 de zile închisoare. Condamnații fără întîrziere au fost adui la Becskerek. Cu cîntă grabă se împlinește un fapt, cînd e vorba de a face pe placul dlor capitaliști; și cînd bietul muncitor are vre-o plîngere, atunci poate aștepta cu anii fără a i-se da vre-un răspuns. Asta-i dreptate! a clasei stăpînitoare.

Cronica.

Tipografii din întreaga țară au ținut congres în zilele de 15 și 16 August n. în Budapesta. Au fost reprezentate 57 de orașe din țară cu 51 de delegați. Au adus hotăriri privitoare la greva, ce voesc să o înceapă în toamna anului acesta în provincia. Delegații din orașele unde sunt și tipografii românești să plîngeau, că aceste plătesc tare slab lucrătorii, cari cu toate acestea nu voesc să știe nimic de organizație.

* * *

Căpitan nebun. Zilele trecute locuitorii comunei Orelonc (Boemia) s'au pomenit cu un căpitan de infanterie, care într'o mână cu revolverul, ear' în cealaltă cu sabia s'a aruncat asupra trecătorilor. Comuna a fost cuprinsă de-o mare panică, timp ce gendarmilor numai cu greutate le-a succedat să desarmeze pe furibund. Investigația a dovedit că nefericitul este căpitanul Schmidt din Kuttendorf, care numai cu câteva zile mai înainte scăpase dintr'un institut de alienați.

* * *

Procesul Humbert. Doamna Humbert a fost o doamnă bogată în Paris. Însă nu s'a îndestulit cu milioanele, ce a avut, ci a înșelat pe nesce bogătanii și a cerut de la ei vre-o 50 de milioane de coroane și cînd o văzut, că se descopere manipulația ei, o fugit. Multă vreme n'a fost aflată. Dar nu de aceea, ca și cînd poliția n'ar fi știut, că unde-i. Dar n'a vrut s'o prindă, fiind-că cu ea au înșelat și furat mulți miniștrii și domni mari din Franța. Însă zadarnic. Un om totuși a prins-o cu familia întreagă în Madrid și a fost dusă la Paris. A fost judecată la 5 ani închisoare. În decursul pertractării s'a aflat, că în Franța milionarii îs cei mai mari hoști.

* * *

Inecat. Joi în 20 August la orele 4 băiatul lui Iosif Radu din Tohanul-vechiu cu numele Iosif în ctate de vr'o 6 ani, s'a dus la o fântâniță din stradă numită „burtucă” ca să bea apă și plecându-se a alunecat în apă și s'a inecat. Cînd l'au scos era deja mort. Fântâna nu era îngărdită cu nimic și nu era mai afundă de 1 metru. S'a ordonat să se astupe. Pe timpul verii, ar trebui să grijim de copii.

Mare foc în Budapesta. Luni, seara s'a întâmplat o nenorocire mare în Budapesta. A prins foc bazarul (bolta) mare „Párizsi Nagy Áruház“, care era într-o casă cu patru etaje. Într-o clipă casa întreagă era într-o mare primejdie de foc. Oamenii, cari locuiau pe etagiul al treilea și al patrulea n'aveau deja vreme să scape, ci au trebuit să sară din ferestrii, dar sărind și-au aflat moartea. După-cum ne-am informat până acum sunt 12 morți și 16 răniți de moarte. Focul a ținut noaptea întreagă. În numărul viitor vom descrie toată întâmplarea. „Párizsi Nagy Áruház“ a fost bolta (duchian) cea mai mare din țeara noastră.

* * *

Grevă în Mezőtelegd. Frații din Mezőtelegd, cari lucrau la fabrica de oleiu de acolo au eșit din lucru și au intrat în grevă, cerând, ca să li-se urce plata. Dar fabricantul nu le îndeplinește cererea. Au fost duse cătane acolo, dar zădarnic, frații noștri nu se sparie și mai bine piară fabricanții de foame, decât să între muncitorii în lucru, fără urcarea plății.

* * *

Manevrele încă nu s'au început, soldații concentrați din țeara întreagă sunt înquartirați prin comunele comitatului Arad și Timiș.

* * *

Mort de mâncare prea multă. În temnița procuraturii din Arad să află și locuitorul Teodor Gyere din Berzova. Având purtare bună, Gyere a ajuns să spele vase în culina temniței. Astfel avea ocaziune, să mănânce cât îi place din bucatele, ce rămâneau. În una din zilele trecute a mâncat atât de mult din o mâncare, ce-i plăcea, încât s'a bolnăvit greu de catar acut la stomach. A fost imediat dus în spital, unde peste câte-va orae a murit.

* * *

Cerere. Ori-ce să întâmplă cu frații noștri, dacă li-se face ceva nedreptate sau au ceva plângere, binevoiască a ne scrie nouă, ca să le putem scrie în foaie. Ceea-ce odată vine scris în „Adevărul“, a doaua-oară nu se mai întâmplă.

Un primar de ispravă.

Din Toracul-mic ni-se scrie următoarea ispravă făcută de primarul acelei comune:

Muncitorii de câmp din Toracul-mic și Toracul-mare, s'au învoit cu groful Coroini, să-i lucreze mai multe lanțuri de pământ, sau învoit cu un preț care ajunge numai pentru traiu de azi pe mâne. Dar' de obicei cum fac oamenii, tocmeșc și fac contract, fără să vadă înainte locul unde e lucru, poate lucrul e mai greu cum li-se părea.

Oamenii s'au pus la lucru, au văzut că nu merge așa cum au vorbit, și au fost siliți să ceară o îmbunătățire. Au mers la solgăbiru, să-l roage să le ajute ceva, să vorbească cu groful să le îmbunătățească plata, dar slujbașul ticălos, învățat ca călău fără simț o face pe prosul și spune la oameni că va face ce cer ei. În loc de asta se pomenește noaptea bieții muncitori în casă cu solgăbiru, cu grofu și alți slugi, împrejurul casei lor, înconjurați de gendarmi. Și d-nu solgăbiru a scris un alt contract, fără a spune oamenilor ce e în el, așa că au siliți

pe bieții oameni să subscrie contractul, amenințându-i, că de nu vor merge a doua zi la lucru vor fi cu toții pedepsiți la 30 de zile închisoare.

Oamenii văzându-se cuprinși de gendarmi au fost siliți să asculte de vorbele solgăbirului. Ce ispravă frumoasă a făcut d-nu slujbaș, (nu al guvernului ci al grofului) căci acuma a făcut serviciu grofului ci nu guvernului, asemenea isprăvi ar trebui pedepsite cu închisoare și afară din slujbă, asemenea oameni cari se folosesc de puterea lor.

Dorim să auzim ce zic d-nii dela lege despre isprava asta ?!

„Libertate, egalitate, frățietate“.

Când se pornește o foaie nouă e datina, ca în locul prim să se dea un program. Noi nu o facem asta. Pentru-că foaia noastră nu este nouă.

„Adevărul“, este continuarea foaii „Votul Poporului“ care a apărut până acuma în Timișoara.

„Votul Poporului“ a fost o foaie socialdemocrată și de aceea am adus-o în Budapesta, ca aici în mijlocul țării să se audă mai tare glasul sunător a foaii noastre.

Am schimbat și numele foaii noastre. Din „Votul Poporului“ am făcut

„ADEVÉRUL“,

voind să arătăm și prin asta, că foaia noastră va fi scrisă într'un spirit nou.

„ADEVÉRUL“

este o foaie socialdemocrată, care fără teamă totdeauna va scrie adevărul și va pretinde adevăr.

„ADEVÉRUL“

va curăți societatea noastră stricată, arătând păcatele păcătoșilor și spunând adevărul în fața fariseilor și mincinoșilor.

„ADEVÉRUL“

va fi un cușit aceluși, cu care vom tăia părțile putrede a lumii stricate.

„ADEVÉRUL“

cu glas sunător va striga după adevăr și dreptate și va arăta căile ascunse, pe cari înaintează cei mai mulți conducători ai poporului român, cari nu voesc binele poporului, ci îi voesc numai sângele și banii.

„ADEVÉRUL“

va lupta în contra apăsătorilor și va lupta numai pentru binele și înaintarea poporului apăsător român.

„ADEVÉRUL“

luptă în interesul oamenilor cinstiți și muncitori strigând:

— Numai acela să mănăce, cine lucră!
Cine nu lucră acela piară.

„ADEVÉRUL“

luptă pentru

LIBERTATE
EGALITATE
și
FRĂȚIETATE.

Pentru-că

„ADEVÉRUL“

este o foaie socialdemocrată. Și în vorba asta este un program întreg.

Și știm, că poporul român, care de sute de ani geme sub jugul greu a apăsătorilor săi va primi „Adevărul“ cu brațele deschise.

Noi ne dăm cuvântul, că totdeauna vom

scrie numai aceea, despre ce știm, că este drept și adevărat. Și cu patimă vom scrie, când vom afla, că poporul nostru a fost tras sau vătămat.

Și nu vom odihni nici o clipă, până-ce avem de a pretinde ceva dela marea țării pe seama poporului român apăsător.

Ar fi mult de scris despre programul „Adevărului“.

Dar când zicem, că „Adevărul“ este o foaie socialdemocrată și luptă pentru cererile partidei socialdemocrate, atunci am zis tot.

Adunăm poporul român din țara întreagă sub steagul roșu al „Adevărului“ în numele socialdemocrației, ca să luptăm pentru „libertate, egalitate și frățietate“.

În cine mai este un pic de cinste și simț bun se va alătura de ceata noastră.

* * *

Fiecare român de bine să aboneze „Adevărul“. Foaia asta se nu lipsească de pe masa nici unui român de bine.

„Adevărul“ costă

pe 1 an	3	coroane	20	fileri
” 1/2 ”	1	”	60	”
” 1/4 ”	—	”	80	”
” 1 lună	—	”	30	”

Abonamentul să se trimeată înainte cel puțin pe 1/4 an.

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul“, Budapesta,
VIII., József-körút 18 sz.

Răspândiți „Adevărul“!

Partida socialdemocrată din Ungaria.

Cărțile noastre.

Următoarele cărți românești de propagandă se află de vânzare în librăria Népszava,

József-körút 18:

	Cor. Fil.
Ce vor socialiștii români	—24
Carte de cetire Socialistă	—20
Primejdia Națională	—10
Ce este și ce vrea Socialismul	—10
1 Mai Cântece	—20
Scrisori colectiviste de Vandervelde	—20
Determinismul de Dr. Zosin	—20
Medicina Socială	—48
Trudiții, icoane din norod (nuvele)	—95
Către Fete de Ana M. Mozona	—20
Manifestul Comunist de Marx și Engels	—95
Rusia Revoluționară de Nikitina	—48
Socialismul utopic și științific	—48
Propoganda în Miscarea Socială	—48
Ciuna Religioasă	—20
Vremuri noi de Kropotkin	—48
Noua epistolă către muncitori și țărani	—28
Despre Antisemitism	—20
Școala liberă, de Zosin	—20
Antisemitism și Zionism	—20
Să fie Lumină	—10
Statul viitor de Rebel	—10
Studii asupra Socialismului în România	—30
Socialismul și intelectualii de Paul Lafargue	—25